

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om militär krishantering, lagen om försvarsmakten och lag om ändring av rubriken för lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i samarbetsprotokollet mellan Förenta nationerna och Finland om upplåtande av resurser till Förenta nationernas operation i Libanon (UNIFIL)

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om militär krishantering, lagen om försvarsmakten och lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i samarbetsprotokollet mellan Förenta nationerna och Finland om upplåtande av resurser till Förenta nationernas operation i Libanon (UNIFIL) ändras.

Tillämpningsområdet för lagen om militär krishantering föreslås bli ändrat så att lagen i fortsättningen kan tillämpas utöver på militär krishantering också på utsändandet av militärpersoner på militära uppdrag i annan internationell krishantering. Vidare föreslås det att beslutsförfarandet gällande finskt deltagande i militär krishantering lättas upp så att försvarsministeriet ska besluta om sändandet

av enskilda militärpersoner på militär krishantering och på militära uppdrag i annan internationell krishantering. De föreslagna ändringarna medför ett behov att också precisera andra bestämmelser i lagen om militär krishantering samt lagen om försvarsmakten. Dessutom föreslås det att lagen om militär krishantering kompletteras med en bestämmelse som möjliggör en smidig nationell behandling av de samarbetsprotokoll som gäller deltagande i Förenta nationernas militära krishanteringsoperationer och sättande i kraft av dem genom förordning av statsrådet.

Lagarna är avsedda att träda i kraft så snart som möjligt efter att de har blivit antagna och stadfästa.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
INNEHÅLL.....	2
ALLMÄN MOTIVERING.....	4
1 Inledning.....	4
2 Nuläge.....	5
2.1 Lagstiftning och praxis	5
2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet	7
2.3 Bedömning av nuläget	8
3 Målsättning och de viktigaste förslagen.....	10
3.1 Målsättning.....	10
3.2 De viktigaste förslagen.....	11
4 Propositionens konsekvenser.....	12
4.1 Ekonomiska konsekvenser	12
4.2 Konsekvenser för myndigheterna.....	12
4.3 Samhälleliga konsekvenser	13
5 Beredningen av propositionen	13
5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial	13
5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats.....	13
DETALJMOTIVERING.....	15
1 LAGFÖRSLAG.....	15
1.1 Lagen om militär krishantering.....	15
1.2 Lagen om försvarsmakten	19

1.3	Lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i samarbetsprotokollet mellan Förenta nationerna och Finland om upplåtande av resurser till Förenta nationernas operation i Libanon (UNIFIL).....	19
2	IKRAFTTRÄDANDE.....	19
3	FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING.....	19
3.1	Utsändandet av militärpersoner på enskilda militära uppdrag.....	19
3.2	Användning av maktmedel i annan internationell krishantering.....	20
3.3	Det bemyndigande som gäller tillämpning av avtalen med FN om deltagande	20
	LAGFÖRSLAG	22
	1. Lag om ändring av lagen om militär krishantering	22
	2. Lag om ändring av lagen om försvarsmakten.....	25
	3. Lag om ändring av rubriken för lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i samarbetsprotokollet mellan Förenta nationerna och Finland om upplåtande av resurser till Förenta nationernas operation i Libanon (UNIFIL).....	26
	BILAGA.....	27
	PARALLELLTEXT	27
	1. Lag om ändring av lagen om militär krishantering	27
	2. Lag om ändring av lagen om försvarsmakten.....	32
	3. Lag om ändring av rubriken för lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i samarbetsprotokollet mellan Förenta nationerna och Finland om upplåtande av resurser till Förenta nationernas operation i Libanon (UNIFIL).....	33

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Lagen om militär krishantering (211/2006), som trädde i kraft år 2006, har i hög grad svarat mot den militära krishanteringens behov. Lagen har emellertid varit i kraft i åtta år och det har uppkommit konkreta behov av justering, vilka man med denna förordning strävar efter att avhjälpa.

Lagen om militär krishantering gäller, som rubriken säger, Finlands deltagande i militär krishantering. Enligt 1 § 2 mom. i lagen (211/2006) kan Finland delta i militär krishantering som har bemyndigats av FN:s säkerhetsråd eller undantagsvis i annan internationell militär krishantering som syftar till att upprätthålla eller återställa internationell fred och säkerhet eller till att stödja humanitär hjälpverksamhet eller skydda civilbefolkningen med beaktande av målsättningen för och principerna i FN:s stadga (FördrS 1/1956) samt övriga regler i den internationella rätten. Enligt 1 § 3 mom. i lagen kan föranstaltare av krishantering vara FN, OSSE, EU eller någon annan internationell organisation eller grupp av länder. Enligt förarbetet till lagen (RP 5/2006 rd) avses med militär krishantering internationella krishanteringssuppgifter som utförs med militära resurser och i regel med en militärt uppställd organisation. Enligt regeringens proposition beskrivs med begreppen militär och civil krishantering att en uppgift genomförs med utnyttjande av antingen militär eller civil personal. I lagens förarbete nämns också att det är möjligt att i vissa enskilda situationer stödet till ett lands myndigheter eller en internationell organisation, som organiserar verksamheten, kunde genomföras så, att för uppdraget bildas en militär styrka som genomför ett krishanteringsliknande uppdrag i form av en operation, varvid verksamheten organiseras militärt.

Lagen om militär krishantering gäller inte utsändandet av civilpersonal på krishanteringssupdrag. Å andra sidan om enskilda civila personer har ingått i en militär krishanteringsoperation, t.ex. en politisk rådgivare till

kommendören, har beslutet om att sända ut en sådan person kunnat fattas som en del av beslutet om att sända ut den övriga avdelningen i enlighet med lagen om militär krishantering. Detta förfarande har tillämpats redan under giltighetstiden för den lag som var i kraft före lagen om militär krishantering, dvs. lagen om fredsbevarande verksamhet (514/1984).

Med stöd av lagen om militär krishantering är det i dagens läge möjligt att sända ut militärpersoner endast på militär krishantering. Däremot möjliggör lagen inte att militärpersoner sänds på militära uppdrag i någon annan internationell krishantering, såsom t.ex. uppdrag som förbindelseofficer eller militär rådgivare i civila krishanteringsoperationer eller till FN:s s.k. politiska operationer eller fredsbyggande operationer.

Begreppet militärperson har inte definierats i lagstiftningen. Generellt anses det att en militärperson hör till statens vapenmakt och är underställd dess ledningsförhållanden.

I fråga om sändandet av civilpersonal på krishanteringssupdrag gäller igen lagen om civilpersonals deltagande i krishantering (1287/2004), nedan civilkrishanteringslagen. Lagen kan också tillämpas när en civil person sänds till en militär krishanteringsoperation. På motsvarande sätt kan lagen tillämpas när det är fråga om en civil operation där det förutsätts militär kännedom och den person som sänds ut från Finland har militärbakgrund men har tagit avsked från sin ordinarie militärtjänst (ia) eller är tjänstledig och sänds till en operation t.ex. som sakkunnig. Civilkrishanteringslagen kan däremot inte tillämpas i ett sådant fall där en militärperson som är i eller har tagits i tjänst hos försvarsmakten sänds på ett militärt sakkunniguppdrag i en civil krishanteringsoperation. I detta fall är det inte fråga om att besluta om att sända ut en civilperson.

I 2 § 4 mom. i lagen om militär krishantering ingår en möjlighet för försvarsministeriet att besluta om mindre ändringar i fråga om deltagandet. Däremot innehåller lagen ingen sådan bestämmelse utgående från vilken man

kunde besluta om att sända ut enskilda militärpersoner. Även utsändandet av enskilda personer har således förutsatt att republikens president beslutar om deltagande med samverkan av riksdagen. Beslutsförfarandet har till denna del visat sig tungrovt och tidskrävande.

Lagen om militär krishantering innehåller ett begränsat bemyndigande att genom förordning föreskriva om tillämpningen av de avtal som gäller status för styrkorna. I sin nuvarande form täcker bemyndigandet inte de avtal om deltagande som ska slutas mellan Finland och Förenta nationerna.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Lagen om militär krishantering

Genom lagen om militär krishantering ersattes år 2006 lagen om fredsbevarande verksamhet jämte ändringar. Syftet med revideringen var att beakta utvecklingen i den internationella krishanteringsverksamheten för att Finland också i fortsättningen skulle kunna delta fullt ut i krishanteringsuppdrag i synnerhet inom ramen för Förenta nationerna (FN), Europeiska unionen (EU) och Nordatlantiska fördragsorganisationens (Nato) partnerskap för fred. Ett centralt mål med propositionen var också att förnya lagstiftningen så att Finland skulle kunna delta i Europeiska unionens beredskapsavdelningars verksamhet.

I lagen om militär krishantering föreskrivs att Finland kan delta i internationell militär krishantering samt i den utbildnings- och övningsverksamhet som anknyter till krishanteringen. Finland kan enligt lagen delta i militär krishantering som har bemyndigats av Förenta Nationernas säkerhetsråd eller undantagsvis i annan internationell militär krishantering som syftar till att upprätthålla eller återställa internationell fred och säkerhet eller till att stödja humanitär hjälpverksamhet eller skydda civilbefolkningen med beaktande av målsättningen för och principerna i Förenta Nationernas stadga (FördrS 1/1956) samt övriga regler i den internationella rätten

(militär krishantering). Lagen tillämpas inte på Finlands deltagande i sådana militära åtgärder som vidtas med stöd av artikel 51 i Förenta Nationernas stadga.

Beslut om Finlands deltagande i eller utträde ur militär krishantering fattas av republikens president utifrån statsrådets förslag till avgörande. Republikens president beslutar på samma sätt också om försättande av en militär avdelning i hög beredskap (beredskapsenhet). Innan förslaget till avgörande läggs fram ska statsrådet beroende på fallet höra riksdagens utrikesutskott eller, om förslaget till avgörande gäller ett militärt särskilt krävande krishanteringsuppdrag eller ett uppdrag som inte baserar sig på bemyndigande av FN:s säkerhetsråd, höra riksdagen genom att förelägga den en redogörelse i saken. Om förslaget till avgörande gäller förordnande av högst tio personer till ett militärt krishanteringsuppdrag, ska statsrådet innan förslaget till avgörande läggs fram ge riksdagens utrikesutskott en utredning i saken.

Lagen innehåller också ett begränsat bemyndigande att genom förordning föreskriva om tillämpningen av vissa avtal som gäller status för styrkorna.

Lagen innehåller bestämmelser om den militära krishanteringspersonalens ställning. Krishanteringspersonalen består av försvarsmaktens anställda och av personal som rekryteras på den allmänna arbetsmarknaden och som i regel är reservister. Försvarsmaktens anställda är under tiden för krishanteringstjänsteförhållandet tjänstlediga från sina ordinarie uppgifter vid försvarsmakten. Den personal som rekryteras på den allmänna arbetsmarknaden tas i ett anställningsförhållande på viss tid. Tjänsteförhållandet mellan krishanteringspersonalen och staten är ett s.k. annat offentligt anställningsförhållande.

Enligt lagen kan den finländska krishanteringsorganisationen omfatta krishanteringsstyrkor, avdelta enheter och enskilda personer. Krishanteringsorganisationen hör till försvarsmakten och är underställd huvudstaben. En organisation som hör till försvarsmakten är i regel militärt organiserad. I operativt hänseende är krishanteringsorganisa-

tionen underställd den som föranstaltar krishantering.

I enlighet med lagen om militär krishantering lyder personer i krishanteringstjänstgöring under de bestämmelser i 45 kap. i strafflagen som gäller krigsmän och på dem tillämpas lagen om militär disciplin och brottsbekämpning (255/2014) inom försvarsmakten samt de bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

I lagen inbegreps år 2006 också bestämmelser om grunderna för och begränsningar i användningen av maktmedel. Användningen av maktmedel har begränsats så att den stämmer överens med grundprinciperna för internationell rätt samt med de regler för användning av maktmedel som fastställts för operationen.

Inga särskilda bestämmelser finns för militärpersoners rätt att bära maktmedelsredskap. De personer som deltar i krishantering utrustas och utbildas på det sätt som uppdraget förutsätter. Också i den militära krishantering finns det uppdrag där maktmedelsredskap inte bärs, såsom uppdrag som obehäpnade militärobservatörer (unarmed military observers).

Lagen om civilpersonals deltagande i krishantering

I lagen om civilpersonals deltagande i krishantering föreskrivs om myndigheternas behörighet när Finland deltar i krishantering genom att sända ut civilpersonal på internationella krishanteringssuppdrag, om den nationella beredskap som deltagandet förutsätter samt om rättigheterna och skyldigheterna för den civilpersonal som deltar i krishantering utomlands.

Enligt lagen behandlar utrikesministeriet de ärenden som gäller civilpersonals deltagande i krishantering. Inrikesministeriet behandlar de ärenden som gäller den nationella beredskap som deltagandet förutsätter samt ärenden som gäller bistånd genom räddningsväsendet enligt räddningslagen (379/2011). Den nationella beredskap som deltagandet förutsätter är rekrytering, utbildning och utrustning av den personal som ska sändas utomlands och skötseln av de ärenden som gäl-

ler anställningsförhållandet samt den forskning och utveckling som hör till den civila krishantering. För sina uppgifter har inrikesministeriet grundat ett krishanteringscenter i samband med Räddningsinstitutet och detta center har svarat för operativa ärenden sedan år 2007.

Finland förhåller sig i princip återhållsamt till användningen av maktmedel i civil krishantering. Till lagen fogas just nu bestämmelser om användningen av maktmedel (RP 105/2014 rd).

Den civila personal som ska sändas på krishanteringssuppdrag står i ett annat offentligrättsligt anställningsförhållande till staten som arbetsgivare. Personalens rättigheter och skyldigheter fastställs i enlighet med stats-tjänstemannalagen till de delar som inget annat föreskrivs i lagen.

Lagen om försvarsmakten

I lagen om försvarsmakten (551/2007) föreskrivs om försvarsmaktens uppgifter, behörighet, organisation, förvaltning, beslutsförfarandet i militära kommandomål samt om personalen.

I 2 § i lagen föreskrivs om försvarsmaktens uppgifter. I enlighet med 1 mom. 3 punkten i paragrafen är en av försvarsmaktens uppgifter deltagande i internationell militär krishantering. I lagens 13 § hänvisas till lagen om militär krishantering. Enligt bestämmelsen deltar försvarsmakten i internationell militär krishantering enligt vad som föreskrivs i lagen om militär krishantering.

De avtal som gäller deltagande i militära krishanteringssoperationer och sättande i kraft av dem

FN:s medlemsstater har godkänt det till FN:s generalförsamling den 27 augusti 1997 givna modellsamarbetsprotokollet (Memorandum of Understanding) som gäller rättigheter och skyldigheter mellan FN och dess medlemsstater i FN:s fredsbevarande operationer (A/51/967). En uppdaterad modell av modellsamarbetsprotokollet och särskilt dess militärtekniska bilagor har publicerats i handboken över förfaringsätt och förfaranden för materielersättning och övervakning för en styrka som hör till överlåtaren av styr-

kor/polisstyrkor till fredsbevarande operationer, den s.k. COE-handboken (A/C.5/66/8). Vid deltagande i militära krishanteringsoperationer ingår medlemsstaterna med FN ett samarbetsprotokoll enligt denna modell.

Det första samarbetsprotokoll som ingicks om Finlands deltagande under den nuvarande grundlagens giltighetstid var samarbetsprotokoll mellan FN och Finland om överlåtelse av resurser till FN:s operation i Etiopien och Eritrea (UNMEE) (FördrS 46–47/2003). Efter detta har ett samarbetsprotokoll upprättats om deltagande i UNIFIL-operationen i Libanon år 2006 (FördrS 88 och 89/2006), MINURCAT-operationen i Centralafrikanska republiken och Tchad (FördrS 62 och 63/2009) samt det senaste om deltagande i UNIFIL-operationen år 2012 (FördrS 64 och 65/2012). Detta protokoll har kompletterats med ändringar i bilagorna till protokollet som har godkänts genom korrespondens sedan Finland tagit över rollen som ledande stat av Irland år 2013. Alla ovan nämnda operationsvisa samarbetsprotokoll har upprättats utgående från FN:s modellsamarbetsprotokoll och satts i kraft genom lag och förordning.

Gällande 4 § i lagen om militär krishantering, vilken gäller avtal om deltagande, lyder som följer:

”Genom förordning av republikens president kan för sättande i kraft av internationella förpliktelser föreskrivas att avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och andra stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor och tilläggsprotokollen till avtalet (FördrS 65/1997) skall tillämpas på ett militärt krishanteringsuppdrag eller därtill hörande utbildnings- eller övningsverksamhet. Genom förordning av statsrådet kan på motsvarande sätt för sättande i kraft av internationella förpliktelser bestämmas om tillämpningen av avtalet om status för den militära och civila personal vid de högkvarter och de styrkor som kan komma att ställas till Europeiska unionens militära stabs och Europeiska unionens förfogande (FördrS 24/2006) och avtalet om avstående från skadeståndskrav i samband med EU-ledda krishanteringsoperationer (FördrS 25/2006) på ett militärt krishanteringsupp-

drag eller därtill hörande utbildnings- eller övningsverksamhet.”

Det bör observeras att den år 2006 utfärdade regeringspropositionen med förslag till lag om militär krishantering föregicks av en annan proposition RP 110/2005 rd, som regeringen senare återtog. I den proposition som återtog var 4 § i lagförslaget mera omfattande än den nuvarande 4 § och inbegrep även en bestämmelse om bemyndigande att genom en förordning sätta i kraft ett samförståndsprotokoll i enlighet med FN:s modelldokument. Modellsamarbetsprotokoll ingick som bilaga till regeringens proposition. Grundlagsutskottet ansåg emellertid att det inte var möjligt att godkänna modellsamarbetsprotokoll, eftersom utskottet ansåg att det innehöll drag av godkännande på förhand. Till följd av detta inbegrep man inte längre i 4 § i det lagförslag som ingick i regeringspropositionen från år 2006 någon hänvisning till godkännande av modellsamarbetsprotokoll och i motiveringarna till paragrafen klargjordes det att det bemyndigande om vilket föreskrevs i paragrafen inte gäller sättande i kraft av protokoll mellan FN och Finland som upprättats utgående från FN:s modellsamarbetsprotokoll. I gällande 4 § i lagen om militär krishantering i dess nuvarande form ingår således inget bemyndigande att genom förordning av statsrådet sätta i kraft ett avtal om deltagande i en FN-operation.

2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet

Lagstiftningen i utlandet gällande deltagande i militär krishantering beskrivs i regeringens proposition med förslag till lag om militär krishantering och vissa lagar som har samband med den (RP 5/2006 rd, s 19–20).

Den arbetsgrupp som bedömt behoven att ändra den lagstiftning som gäller krishantering och annat internationellt samarbete redde som grund för sitt arbete ut lagstiftningen i utlandet och i synnerhet i EU-medlemsländerna gällande militär krishantering och civil krishantering via Finlands representationer i utlandet. På förfrågan erhöles svar från totalt nio stater: Sverige, Norge,

Danmark, Nederländerna, Irland, Österrike, Tyskland, Polen och Kanada.

De ändringar i lagstiftningen som föreslås i denna regeringsproposition hänför sig till de särskilda begränsningar i den finska lagstiftningen i fråga om vilka det inte finns några jämförelseobjekt att tillgå i lagstiftningen i utlandet.

2.3 Bedömning av nuläget

Sändande av militärpersoner på annan än militär krishantering

Med stöd av lagen om militär krishantering är det för närvarande möjligt att delta i militär krishantering. Enligt förarbetena till lagen avses med militär krishantering internationella krishanteringsuppdrag som utförs med militära resurser och i regel med en militärt uppställd organisation. Lagen möjliggör inte att en militärperson sänds på ett militärt uppdrag i annan internationell krishantering.

Avgränsningarna av tillämpningsområdet för lagen om militär krishantering svarar inte till alla delar mot de behov som dagens krishantering har t.ex. i sådana fall, där man på begäran vill sända en sådan person från Finland som tjänstgör i en militärtjänst på ett uppdrag i en civil krishanteringsoperation eller i en situation där krishantering inte har kunnat genomföras med militära resurser och i regel med en militärt uppställd organisation men där man trots det har behövt försvarsmaktens specialkunskap för uppdraget.

Som exempel på det sistnämnda kan nämnas försvarsmaktens CBRN-kapacitet (kemiska och biologiska hot, strålnings- och kärnhot). Specialavdelningen för skyddstjänst är en skyddsspaningsenhet med hög beredskap inom försvarsmakten, vilken klarar av att agera i förhållanden med hög risknivå och att skydda sin egen verksamhet. Avdelningen har sådan CBRN-kapacitet som de civila myndigheterna saknar, såsom t.ex. kapacitet att ta certifierade prover i ett operationsområde när man misstänker att massförstörelsevapen har använts. Avdelningen har en styrka på 55 personer, av vilka cirka hälften är specialutbildade reservister. Försvarsmaktens CBRN-kapacitet har anmälts också till FN:s generalsekreterares sakkunnigroster

i den undersökningsmekanism som gäller misstankar om att kemiska och biologiska vapen har använts. Om lagen om militär krishantering inte har ansetts lämpa sig för en situation, har det främst återstått att bedöma om 12 § i lagen om försvarsmakten kan tillämpas. Denna bestämmelse gäller givandet av bistånd till en annan stat till följd av en terroristattack, en naturkatastrof, en storolycka eller någon annan jämförbar händelse. I sin nuvarande form möjliggör bestämmelsen inte användning av maktmedel. Om 12 § i lagen om försvarsmakten inte kan tillämpas, kan tillämpningen av lagen om militär krishantering bli aktuell t.ex. i sådana situationer där man begär hjälp av Finland i CBRN-uppgifter.

I gällande lag regleras inte heller möjligheten att sända en militärperson på enskilda militära uppdrag i politiska operationer eller civila krishanteringsoperationer. Typiska uppdrag som det behövs militärpersoner för att sköta inom annat än militär krishantering är t.ex. uppdragen som förbindelseofficer eller militärrådgivare. Exempel under de senaste åren har varit bl.a. enskilda militära uppdrag i FN:s politiska operation i Syrien, FN:s MINURCAT-operation i Tchad som genomfördes åren 2007–2009 som en civil- och polisoperation, FN:s politiska UNAMA-operation i Afghanistan samt OSSE-missionen i Georgien före år 2008.

Utgående från lagen är det inte heller möjligt att sända ut en militärperson på ett uppdrag i civil krishantering där antingen operationens uppgiftsbeskrivning förutsätter att uppdraget sköts av en militärperson eller där det med beaktande av uppgiftsbeskrivningen anses att en tjänstgörande militärperson eller en militärperson som antagits i ett anställningsförhållande skulle vara bäst lämpad för uppdraget. Hittills har det inte varit frågan om ett stort antal uppdrag med beaktande av krishanteringsuppdragens totala antal, men avsaknaden av en bestämmelse har dock utgjort ett hinder för att sända ut finska militärpersoner på dylika uppdrag, och det är sannolikt att dessa uppdrag ökar i framtiden.

Beslutsförfarandet när militärpersoner sänds på enskilda militära uppdrag

I 2 § i lagen om militär krishantering föreskrivs om förfarandet för beslut om Finlands deltagande i militär krishantering. Beslut om Finlands deltagande eller utträde fattas i varje enskilt fall av republikens president utifrån statsrådets förslag till avgörande. Innan ett förslag till avgörande läggs fram ska statsrådet enligt 3 § höra antingen riksdagens utrikesutskott eller hela riksdagen genom att förelägga den en redogörelse i saken. Om förslaget till avgörande gäller högst tio personer, ska statsrådet ge riksdagens utrikesutskott en utredning i saken.

Beslutsförfarandet har visat sig tungt och tidskrävande i fall där det är frågan om att sända enskilda militärpersoner på krishantering. Dylika uppdrag är t.ex. enskilda stabs-, rådgivar-, utbildar- eller sakkunniguppdrag. I en sådan situation där inget beslut har fattats om Finlands deltagande i den militära krishanteringsoperation det är fråga om, har sändandet av en enskild militärperson förutsatt behandling vid ett gemensamt sammanträde mellan republikens president och statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska ministerutskott, givandet av en utredning till riksdagens utrikesutskott och ett beslut av republikens president.

I 2 § 4 mom. i lagen finns redan nu föreskrivet om försvarsministeriets möjlighet att besluta om mindre ändringar i fråga om Finlands deltagande. Det vore motiverat att utvidga försvarsministeriets beslutanderätt till situationer där det är frågan om att sända ut enskilda militärpersoner antingen på militär krishantering eller på annan internationell krishantering.

Användning av maktmedel

Paragraf 27 i lagen om militär krishantering, som gäller användning av maktmedel, gäller enligt formuleringen endast militärpersoner som tjänstgör i militär krishantering. Om det till lagen fogas en bestämmelse om sändande av militärpersoner på annan internationell krishantering, är det nödvändigt att ändra formuleringen också i den bestämmelse som gäller användningen av maktmedel så att den vid behov lämpar sig för dessa situationer.

I likhet med vad som är fallet i militär krishantering, skulle också tjänstgöringsuppgifterna för en militärperson som tjänstgör i annan krishantering basera sig på genomförande av de uppgifter och mål som har ställts upp för operationen. Operationens uppgifter och mål baserar sig igen på operationens folkrättsliga bemyndigande eller mandat. Operationens mandat samt planerings- och styrdokumentet för den som verkställer operationen samt eventuellt en uppgiftsbeskrivning som verkställaren har fastslagit bestämmer huruvida användning av maktmedel förutsätts i uppdraget.

Användningen av maktmedel har i paragrafen begränsats så att den stämmer överens med de grundläggande principerna i folkrätten och de regler för användning av maktmedel som fastställts för operationen. Av folkrättens principer kan nödvändighetsprincipen ses i paragrafens 1 moment och proportionalitetsprincipen och principen om minimering av användningen av maktmedel i paragrafens 2 moment. I den regeringsproposition som ledde till att lagen om militär krishantering stiftades (RP 5/2006 rd) refereras innehållet i de ovan nämnda principerna. Maktmedel kan användas för att genomföra operationens uppdrag endast när detta är nödvändigt för att operationens främsta syfte ska uppnås (nödvändighetsprincipen). Det ska alltså inte vara möjligt att använda maktmedel i sådana fall där man med tanke på operationens syfte kan nå samma slutresultat med andra genomförbara metoder. Enligt regeringspropositionen är utgångspunkten att användningen av maktmedel ska stå i proportion till det hot som är förhanden (proportionalitetsprincipen) samt att maktmedel får användas endast i en sådan omfattning att ett mål som är nödvändigt med tanke på genomförandet av krishanteringsoperationen nås (principen om minimering av användningen av maktmedel). I regeringspropositionen konstateras att i den aktuella situationen ska de maktmedel som används för att det önskade målet ska nås vara så lindriga som möjligt.

Inget finns särskilt föreskrivet om militärpersoners rätt att bära maktmedelsredskap. De personer som deltar i krishantering utrustas och utbildas på det sätt som uppdraget

kräver. Också i den militära krishanteringens finns det uppdrag där maktmedelsredskap inte bärs, såsom uppdrag för obeväpnade militärobservatörer (unarmed military observers).

De avtal som gäller deltagande i militär krishantering

När Finland deltar i en militär krishanteringsoperation som verkställs av FN, ingår landet alltid ett avtal om deltagande i form av ett samarbetsprotokoll med FN. De avtal om deltagande som Finland ingått med FN motsvarar till innehållet i stor utsträckning varandra. Grundprinciperna t.ex. om skadeståndsansvar och disciplin är desamma.

På godkännandet av avtalen om deltagande tillämpas i Finland det förfarande om godkännande av internationella förpliktelser om vilket föreskrivs i 8 kapitlet i grundlagen. För närvarande godkänner riksdagen sålunda varje avtal mellan Finland och FN om deltagande i FN:s militära krishanteringsoperationer, varefter avtalet sätts i kraft genom lag och förordning. Detta innebär att riksdagen godkänner varje avtal i enlighet med 94 § i grundlagen och utöver detta deltar den också i behandlingen av beslutet om Finlands deltagande i enlighet med 3 § i lagen om militär krishantering. Detta förfarande är tidskrävande och det lämpar sig illa för operationens stränga tidtabeller gällande förberedelserna. Till exempel år 2012 blev man tvungen att på förhand ge riksdagen den regeringsproposition som gällde godkännandet av samarbetsprotokollet om UNIFIL-operationen i form ett utkast i en bilaga till en UTP-skrivelse (UTP 8/2012 rd). Den formella behandlingen av regeringspropositionen skedde i efterskott när styrkorna redan hade flyttats till området. Detta förfarande kan inte anses ändamålsenligt.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

Målet med de föreslagna ändringarna är att göra det möjligt för Finland att fullt ut delta i internationell krishantering samt i samarbete i enlighet med sina utrikes- och säkerhetspo-

litiska riktlinjer och sina internationella förpliktelser.

Det föreslås att tillämpningsområdet för lagen om militär krishantering ska ändras så att det blir möjligt att tillämpa lagen på utsändandet av militärpersoner på ett militärt uppdrag också inom annan internationell krishantering, såsom politiska operationer eller civil krishantering.

Målet är att samtidigt göra beslutsförfarandet smidigare till den del som det är frågan om att sända ut enskilda militärpersoner antingen på militär krishantering eller på ett militärt uppdrag i annan internationell krishantering, såsom politiska operationer eller civil krishantering. I dessa fall ska försvarsministeriet besluta i saken efter att ha hört utrikesministeriet. Syftet är emellertid inte att ändra förfarandet i 2 § 1 mom. och 3 § 1 mom. i lagen om att högst tio personer förordnas till ett militärt krishanteringsuppdrag. Försvarsministeriet ska således efter att ha hört utrikesministeriet kunna besluta om att sända ut militärpersoner i sådana fall där det inte är fråga om en operativ helhet som utgörs av flera personer som är underställda samma ledning.

I fråga om civil krishantering ska beslutsfattandet enligt civilkrishanteringslagen följas. Civilkrishanteringslagen ska således fortsättningsvis tillämpas när en person som har militär bakgrund men har tagit avsked från sin ordinarie militärtjänst sänds ut på ett civilt uppdrag.

I samband med detta ska formuleringen i den bestämmelse i lagen om militär krishantering som gäller användningen av maktmedel justeras så att bestämmelsen vid behov också ska omfatta de situationer där militärpersoner ska sändas ut på militära uppdrag i annat än militär krishantering. Den paragraf som gäller militärpersoners användning av maktmedel skulle annars vara bristfällig till dessa delar, eftersom lagen om militär krishantering i fortsättningen också ska tillämpas på sändandet av militärpersoner på annat än militär krishantering.

De föreslagna ändringarna orsakar ett behov att precisera formuleringen också i andra bestämmelser i lagen om militär krishantering samt försvarsmaktens uppgift att delta i

militär krishantering, om vilken föreskrivs i lagen om försvarsmakten.

Det föreslås att till 4 § i lagen om militär krishantering ska fogas en bestämmelse som möjliggör en smidig nationell behandling av de samarbetsprotokoll som gäller deltagande i FN:s militära krishanteringsoperationer med beaktande av grundlagsutskottets tidigare ställningstagande.

3.2 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås det att tillämpningsområdet för lagen om militär krishantering ska ändras så att den i fortsättningen kan tillämpas också på utsändandet av militärpersoner på militära uppdrag i annan internationell krishantering.

När regeringspropositionen bereddes tog arbetsgruppen också upp ett alternativ, där till civilkrishanteringslagen skulle ha fogats en bestämmelse om sändande av en militärperson på annat än militär krishantering. Arbetsgruppen ansåg emellertid att det var bättre att foga en bestämmelse till lagen om militär krishantering bland annat av orsaker som sammanhänger med militärpersonens juridiska ställning och anställningsförhållande. En militärperson hör till statens vapenmakt och är underställd dess ledningsförhållanden. En krishanteringsorganisation i enlighet med lagen om militär krishantering kan enligt lagen omfatta krishanteringsstyrkor, avdelningar och enskilda personer. En krishanteringsorganisation hör enligt 5 § 3 mom. i lagen till försvarsmakten och lyder under huvudstaben. En organisation som hör till försvarsmakten är militärt organiserad. Operativt lyder krishanteringsorganisationen under den som föranstaltar krishanteringen. Användningen av militäruniform är ett av de yttre kännetecknen på en militärperson, som skiljer en militärperson från civilpersonal. Den som tjänstgör i en tjänst enligt lagen om militär krishantering är enligt 45 § i lagen om försvarsmakten skyldig att vid tjänstgöring använda försvarsmaktens militäruniform, om inte något annat bestäms på grund av tjänsteuppgiftens art eller av någon annan orsak. Enligt 28 § i lagen om militär krishantering lyder personer i krishanteringstjänstgöring

under de bestämmelser i 45 kap. i strafflagen som gäller krigsmän och på dem tillämpas lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten och med stöd av den utfärdade bestämmelser till den del som något annat inte bestäms i paragrafen i fråga.

Eftersom en bestämmelse om utsändandet av militärpersoner på militära uppdrag i annan internationell krishantering ska fogas till lagen om militär krishantering, är det nödvändigt att ändra också formuleringen i 27 § i lagen, vilken gäller användning av maktmedel, så att den vid behov lämpar sig för en militärpersons användning av maktmedel också i annan internationell krishantering.

Det föreslås att det beslutsförfarande som gäller Finlands deltagande i militär krishantering ska göras lättare till de delar som det är fråga om att sända ut enskilda militärpersoner på militär krishantering. Beslutet om att sända ut en militärperson på ett enskilt militärt uppdrag i militär krishantering ska i fortsättningen fattas av försvarsministeriet som först ska höra utrikesministeriet. Om det är fråga om ett militärt uppdrag i annan internationell krishantering, såsom en civil krishanteringsoperation, ska försvarsministeriet i samma förfarande också besluta om att sända ut militärpersoner på dessa militära uppdrag. Innan försvarsministeriet fattar beslut, hör det utrikesministeriet.

I propositionen föreslås också att det nationella förfarandet för godkännande och sättande i kraft av avtalen med FN om deltagande ska göras smidigare. I detta syfte granskade den arbetsgrupp som har berett regeringspropositionen totalt fem alternativ till hur 4 § i lagen om krishantering kunde ändras. Av alternativen valdes en modell enligt vilken med en statsrådsförordning ska föreskrivas att lagen om sättande i kraft av det avtal om deltagande, vilket riksdagen tidigare har godkänt, ska gälla också kommande avtal om deltagande. Härvid ska den tidigare antagna lagen om sättande i kraft av avtalet täcka också de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i ett nytt avtal och lagen ska tillämpas på den operation det är frågan om från en tidpunkt om vilken bestäms i statsrådets förordning. Med samma förordning ska avtalets bestämmelser på för-

ordningsnivå sättas i kraft på basis av 80 och 95 § i grundlagen.

Som ett andra alternativ föreslogs att bestämmelsen om bemyndigande ska formuleras så att i bestämmelsen konstateras att de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i det avtal som riksdagen tidigare godkänt ska tillämpas på kommande avtal. Det ansågs emellertid att det första alternativet var klarare till modellen och att det bättre motsvarade grundlagsutskottets tidigare utlåtande (GrUU 54/2005 rd).

I arbetsgruppen som beredde regeringspropositionen behandlades också tre andra alternativ, där bemyndigandet formulerades så att det gällde sättande i kraft av nya avtal genom en statsrådsförordning till den del som bestämmelserna i de nya avtalen till sitt sakinhåll motsvarar den nationella lagstiftningen. Bemyndigandet formulerades på tre olika sätt. I det första alternativet hänvisades direkt till de nationella författningar, som de bestämmelser i avtalet som hörde till området för lagstiftningen också berörde. Det andra alternativet motsvarade i övrigt föregående alternativ, men i bestämmelsen specificerades de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen endast på rubriknivå. I det sista alternativet användes en mera allmän formulering ”inom ramen för nationell lagstiftning”. Dessa alternativ togs inte som grund för det fortsatta arbetet bl.a. för att bestämmelserna i avtalen om deltagande inte till alla delar ansågs motsvara den nationella lagstiftningen, utan de avtalsbestämmelser som hörde till området för lagstiftningen innehöll också undantag från bestämmelserna i den nationella lagen. I fråga om det fjärde och det femte alternativet utgjorde bestämmelsernas omfattning också ett problem, de ansågs inte tillräckligt exakt avgränsade.

Sålunda beslöt arbetsgruppen föreslå det första alternativet, där man genom en förordning av statsrådet ska föreskriva att lagen om sättande i kraft av ett tidigare avtal om deltagande ska tillämpas på en ny operation. I det fortsatta arbetet bearbetades alternativet ännu så att det föreslås att rubriken till lagen om sättande i kraft av en tidigare operation ska ändras till en mera allmän form, varvid lagen enligt sin rubrik ska gälla upplåtande av re-

surser till en FN-operation utan att namnet på den tidigare operationen nämns. Dessutom föreslås det att formuleringen ska justeras i gällande 4 §, som gäller tillämpningsområdet för lagarna om sättande i kraft av de avtal som ingåtts om militära styrkors status och om avstående från skadeståndskrav, till den del som det är frågan om bemyndigande för republikens president att utfärda en förordning. Syftet är att bemyndigandet att utfärda en förordning ska ges statsrådet.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Denna proposition har inga betydande ekonomiska konsekvenser. De verkliga konsekvenserna på budgeten orsakas först av de beslut som ska fattas från fall till fall och vilka gäller Finlands deltagande i eller utsändandet av enskilda militärpersoner på krishantering. Utvidgandet av lagens tillämpningsområde till att gälla också utsändandet av militärpersoner på militära uppdrag i annan internationell krishantering möjliggör ett mera vidsträckt deltagande än tidigare i krishanteringsuppdrag. Även detta samarbete ska genomföras inom gränserna för de anslag som i statsbudgeten beviljats utrikesministeriet och försvarsministeriet för militär krishantering. I och med att godkännandet och sättandet i kraft av avtalen med FN om deltagande blir smidigare, upphör behovet att utarbeta regeringspropositioner i fråga om avtalen, vilket minskar de kostnader som hittills föranletts av att regeringspropositioner har utarbetats, översatts och tryckts.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

Propositionen har inga konsekvenser för uppdelningen av behörigheten mellan ministerierna. Utrikesministeriet bereder också i fortsättningen de beslut som gäller Finlands deltagande i militär krishantering och utträde ur krishanteringen. De militära och försvarspolitiska grunder som anknyter till beslutet om deltagande bereds också i fortsättningen vid försvarsministeriet. Den föreslagna lagen gör dock, om den förverkligas, att det förfä-

rande som gäller beslutsfattande i fråga om utsändandet av enskilda militärpersoner på militär krishantering eller på ett militärt uppdrag i annan internationell krishantering blir smidigare, eftersom beslutet i fortsättningen ska kunna fattas vid försvarsministeriet sedan utrikesministeriet har hörts. Ett förenklat beslutsförfarande innebär en möjlighet till en snabbare rekryteringsprocess än tidigare i fråga om enskilda militärpersoner.

När deltagande i militära sakkunniguppdrag i civila krishanteringsoperationer övervägs, beaktas de olika förvaltningsområdenas sakkunskap gällande bl.a. den sakkunnigprofil som uppdraget förutsätter. Med detta kan också sammanhånga frågan om, huruvida uppdraget förutsätter att man bär maktmedelsredskap eller använder maktmedel. Om det med beaktande av uppdraget är nödvändigt att bedöma också huruvida uppdraget bäst lämpar sig att skötas av en militärperson som innehar en tjänst eller som tas i ett anställningsförhållande, görs detta som en del av beredningen av ärendet genom att försvarsministeriet hörs i saken. Om uppdraget förutsätter en militärperson i tjänst eller en militärperson som tas i ett anställningsförhållande, följs lagen om militär krishantering när den sakkunniga sänds ut.

Förenklandet av förfarandet för behandling av deltagaravtalen med FN gör det för sin del lättare att samarbeta med FN och gör det lättare att beakta en stram beredningstidtabell för avtalen om deltagande. I och med ett smidigare förfarande kan man också bättre försäkra sig om att avtalen om deltagande har trätt i kraft när personalen förflyttas till konfliktområdet.

4.3 Samhälleliga konsekvenser

Den föreslagna lagen förbättrar, om den förverkligas, Finlands möjligheter att delta mera vidsträckt än tidigare i internationell krishantering, som har förändrats till följd av den internationella utvecklingen, och förbättrar Finlands färdigheter att snabbare sända ut enskilda militärpersoner på krishanteringsuppdrag.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Utrikesministeriet tillsatte den 14 maj 2013 en arbetsgrupp för att bedöma de behov att ändra lagstiftningen vilka sammanhänger med krishantering och annat internationellt samarbete utgående från vad som sägs i statsrådets redogörelse om Finlands säkerhets- och försvarspolitik 2012 (SRR 6/2012 rd). Som mål för arbetsgruppen ställdes att det i tillräckligt omfattande grad skulle utvärderas om Finlands nuvarande lagstiftning är tillräcklig och vilka behov av ändring det finns för att Finland fullt ut ska kunna delta i internationell krishantering och i sådant samarbete som stämmer överens med de utrikes- och säkerhetspolitiska riktlinjerna och med landets internationella förpliktelser. I arbetsgruppen fanns representanter förutom för utrikesministeriet också för republikens presidents kansli, statsrådets kansli, inrikesministeriet, försvarsministeriet, huvudstaben och justitieministeriet. Arbetsgruppen hade till uppgift att reda ut om Finlands nuvarande lagstiftning är tillräcklig och i omfattande grad bedöma behoven att ändra den samt att utarbeta en regeringsproposition för ändring av lagstiftningen.

Arbetsgruppen avlät sitt betänkande den 4 november 2014.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Försvarsministeriet sände betänkandet på remiss till totalt 16 myndigheter och organisationer. Utlåtanden erhöles av totalt 12.

I utlåtandena understöddes det att deltagandet i krishanteringsoperationer görs smidigare och att regleringen görs klarare.

Justitiekanslersämbetet fäste uppmärksamhet vid hur sättandet i kraft av avtalen med FN om deltagande i operationerna genomförs. Inrikesministeriet fäste uppmärksamhet vid skillnaderna mellan militär och civil krishantering särskilt vad gäller användningen av maktmedel. Underofficersförbundet ansåg det viktigt att propositionen behandlas med

representanter för de personalorganisationer som är med i krishanteringspersonalens delaktighets- och förhandlingssystem.

Utlåtandena har man strävat efter att beakta när propositionen färdigställdes.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lagen om militär krishantering

1 §. Lagens tillämpningsområde. Bestämmelserna i lagen om militär krishantering möjliggör för närvarande inte att militärpersoner sänds ut på annat än militär krishantering. Inte heller på basis av civilkrishanteringslagen är det möjligt att sända ut en militärperson på ett militärt uppdrag inom civil krishantering, eftersom i lagen endast föreskrivs om civilpersonals deltagande i krishantering utomlands. I praktiken har det emellertid dykt upp ett behov att sända ut enskilda militärpersoner på militära uppdrag inom annan internationell krishantering, inklusive civil krishantering och politiska operationer. Det har även förekommit situationer där det har funnits ett behov att sända ut militärpersoner på krishantering, som inte genomförs med militära resurser och i regel inte med en militärt uppställd organisation, men där försvarsmaktens specialkunnande emellertid har behövts för uppdraget.

Med ett militärt uppdrag avses i detta sammanhang ett uppdrag där operationens uppgiftsbeskrivning förutsätter att uppdraget sköts av en militärperson eller ett uppdrag för vilket bäst lämpar sig en militärperson i tjänst eller som tagits i ett anställningsförhållande när man beaktar uppgiftsbeskrivningen. I det senare fallet framhävs behovet av samordning mellan myndigheterna. Den person som ska sändas ut kan således vara t.ex. en yrkesmilitär, med vilken avses en person som tjänstgör i en militärtjänst samt en militärperson som vid försvarsmakten har utnämnts till ett tidsbundet tjänsteförhållande i ett visst militärt uppdrag eller som har tagit avsked från sin ordinarie tjänstgöring (ia) eller en annan reservist. Till följd av det militära uppdraget vore det motiverat att den person som ska sändas på uppdrag tas i ett anställningsförhållande enligt lagen om militär krishantering och att av detta följer de rättig-

heter och skyldigheter som beror på detta anställningsförhållande.

De militära uppdrag som stämmer överens med lagen om militär krishantering ska finansieras med de anslag som beviljats för militär krishantering under utrikesministeriets och försvarsministeriets huvudtitlar i statsbudgeten på det sätt som föreskrivs i 5 §. Bestämmelser om förfarandet för beslutsfattandet finns i 2 § i lagen.

Bestämmelser om civilpersonals deltagande i krishantering finns i civilkrishanteringslagen, och syftet är inte att ändra den praxis som har följts. Civilkrishanteringslagen ska i enlighet med nuvarande praxis fortfarande tillämpas också när det är frågan om att sända en person på ett krishanteringsuppdrag i en civil krishanteringsoperation, där det förutsätts militär sakkunskap, men där det inte ska vara fråga om ett sådant militärt uppdrag som avses ovan. Civilkrishanteringslagen ska fortsättningsvis också gälla humanitärt bistånd som avses i 38 § i räddningslagen.

2 §. Beslut om deltagande och beredskap. Det föreslås att till gällande 4 moment i paragrafen ska fogas en bestämmelse om att försvarsministeriet ska höra utrikesministeriet innan det beslutar om mindre ändringar i fråga om deltagandet. Med bestämmelsen förstärks den praxis som redan iakttas, enligt vilken ändringar bereds i samarbete mellan försvarsministeriet och utrikesministeriet. Den första meningen i momentet täcker på nuvarande sätt t.ex. situationer där det beslut som avses i 1 mom. och som fattas av republikens president utifrån statsrådets allmänna sammanträdes förslag till avgörande senare ska ändras t.ex. så att antalet deltagande militärpersoner ökas eller minskas eller tiden för deltagandet förlängs på ett sådant sätt att ändringen som helhet måste anses liten.

Det föreslås dessutom att till 4 momentet ska fogas en möjlighet för försvarsministeriet att, efter att ha hört utrikesministeriet, fatta beslut i sådana situationer där det är fråga om att sända ut militärpersoner på enskilda militära uppdrag i militär krishantering. Samma

förfarande ska också tillämpas om militärpersoner sänds ut på militära uppdrag inom annan internationell krishantering.

Bestämmelsen ska därmed för det första gälla utsändandet av en militärperson på ett enskilt militärt uppdrag i militär krishantering. Bestämmelsen ska gälla t.ex. en sådan situation där inget beslut om Finlands deltagande i en militär krishanteringsoperation har fattats, men Finland har en möjlighet att sända ut enskilda militärpersoner t.ex. på stabs-, rådgivar-, utbildar- eller sakkunniguppdrag eller på uppdrag inom militär krishantering som annars till sin art eller varaktighet är begränsade.

Republikens president ska fortsättningsvis i enlighet med 2 § 1 mom. i lagen besluta om Finlands deltagande i militärobservatörsoperationer och i de höga militära uppdrag som avses i 9 § 1 mom. Republikens president ska också i enlighet med 2 § 1 mom. i lagen besluta om Finlands deltagande i militär krishantering när det inte är frågan om enskilda militära uppdrag, utan om en operativ helhet bestående av flera personer, vilka är underställda samma ledning. Syftet är alltså inte att genom den föreslagna ändringen till dessa delar ändra det förfarande om förordnandet av högst tio personer till ett militärt krishanteringsuppdrag, om vilket föreskrivs i 2 § 1 mom. och 3 § 1 mom.

För det andra ska bestämmelsen gälla utsändandet av militärpersoner på militära uppdrag i annan internationell krishantering, såsom en civil krishanteringsoperation eller FN:s politiska operation. Den föreslagna bestämmelsen ska inte påverka det beslutsfattande som gäller civilpersonals deltagande i krishantering. Utrikesministeriet ska fortsättningsvis behandla de ärenden som gäller civilpersonals deltagande i krishantering i enlighet med 3 § 1 mom. i civilkrishanteringslagen. Liksom hittills ska förfarandet för beslutsfattande enligt civilkrishanteringslagen tillämpas också i sådana situationer där man beslutar sända ut en person som har militär sakkunskap på ett annat uppdrag än ett militärt i en civil krishanteringsoperation.

En gränsdragning blir man tvungen att göra i krishanteringen i fråga om det huruvida verksamheten uppfyller definitionen ”inter-

nationella krishanteringsuppgifter som utförs med militära resurser och i regel med en militärt uppställd organisation”, som ingår i motiveringarna i regeringens proposition med förslag till lag om militär krishantering (RP 5/2006 rd, s. 39/1). I dessa fall ska det förfarande för beslutsfattande gällande militär krishantering om vilket föreskrivs i 2 § 1 mom. i lagen tillämpas.

Lagens 3 § som gäller riksdagens deltagande ska inte tillämpas på försvarsministeriets ovan beskrivna beslutsfattande. Riksdagen informeras i enlighet med 97 § i grundlagen om aktuella frågor som anknyter till krishantering. Dessutom ges riksdagen för informering två gånger per år i enlighet med 97 § i grundlagen en översikt över Finlands deltagande i militär krishantering och civil krishantering. Översikten behandlas vid republikens presidents och statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska ministerutskotts gemensamma sammanträde. Detta betjänar också realiseringen av målet för den övergripande krishanteringen.

3 §. Riksdagens deltagande i beslutsfattandet. Den hänvisning till 2 § i lagen som ingår i paragrafens 1 mom. ska justeras till en hänvisning till 2 § 1 mom., i vilket det föreskrivs att beslut om Finlands deltagande i eller utträde ur militär krishantering fattas av republikens president utifrån statsrådets allmänna sammanträdes förslag till avgörande. Dessutom ska bestämmelsen göras mera exakt genom att begreppet ”förordnande till ett militärt krishanteringsuppdrag” ersätts med begreppet ”Finlands deltagande i militär krishantering”. Genom tillägget och ändringarna ska skillnaden klargöras i förhållande till det försvarsministeriets beslutsfattande som föreslås i 2 § 4 mom. och som gäller utsändande av militärpersoner på enskilda militära uppdrag i militär krishantering och på vilket lagens 3 § inte ska tillämpas. Syftet är inte att genom klargörandet ändra det nuvarande förfarandet till den del som det är fråga om att en operativ helhet bestående av högst tio personer underställda samma ledning ska delta i militär krishantering eller om deltagande i militärobservatörsoperationer eller i höga militära uppdrag som avses i 9 § 1 mom. i lagen. I dessa fall ska statsrådet fort-

sättningsvis höra riksdagen eller ge riksdagens utrikesutskott en utredning i saken innan ett förslag till avgörande lämnas till republikens president.

4 §. Avtal om deltagande. Det i paragrafens första mening ingående bemyndigandet att genom förordning av republikens president för sättande i kraft av internationella förplikter kan föreskrivas att avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och andra stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor och tilläggsprotokollen till avtalet (FördrS 65/1997) ska tillämpas på ett militärt krishanteringsuppdrag eller därtill hörande utbildnings- eller övningsverksamhet ska ändras till ett bemyndigande för statsrådet att utfärda en förordning. Bakom den föreslagna ändringen finns en ändring av 95 § 1 mom. i grundlagen (1112/2011) i enlighet med vilken de bestämmelser i en internationell förpliktelse som inte hör till området för lagstiftningen sätts i kraft genom förordning av statsrådet. Av 80 § i grundlagen följer att om det inte särskilt anges vem som ska utfärda en förordning, utfärdas den av statsrådet (RP 60/2010 rd, s. 46).

Till paragrafen ska fogas ett nytt 2 moment som ska innehålla ett bemyndigande att genom förordning av statsrådet föreskriva om tillämpning av lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i samarbetsprotokollet mellan Förenta nationerna och Finland om upplåtande av resurser till Förenta nationernas operation i Libanon (UNIFIL), nedan UNIFIL-lagen, på de avtal om deltagande som ingåtts mellan Förenta nationerna och Finland. Eftersom den i bestämmelsen inbegripna rubriken på UNIFIL-lagen i dess nuvarande form också innehåller platsen för och namnet på den operation som är föremål för UNIFIL-lagen ”i Libanon (UNIFIL)”, föreslås det att lagens rubrik i samband med detta ska ändras till en mera allmän form genom att ”i Libanon (UNIFIL)” slopas ur rubriken. Då ses inte i det bemyndigande som skrivits in i lagen på ett vilseledande sätt namnet på en enskild operation, utan lagen gäller i enlighet med sin ändrade rubrik generellt upplåtande av resurser till en FN-operation. Bemyndi-

gandet kan tillämpas på operationsavtal som ingås senare med FN till den del som de bestämmelser i dem som hör till området för lagstiftningen motsvarar de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i den operation som satts i kraft genom UNIFIL-lagen. Det kan antas att bestämmelserna i senare avtal kommer att vara identiska, eftersom avtalen om deltagande baserar sig på FN:s modellsamarbetsprotokoll. Bemyndigandet möjliggör att bl.a. avtal om deltagande kan ingås genom ett beslut av republikens president och de kan sättas i kraft genom förordning av statsrådet efter det att beslutet om deltagande i operationen har ingåtts med iakttagande av de förfaringsätt om vilka föreskrivs i denna lag. Genom samma statsrådsförordning ska nämnda lag också fås att bli tillämplig på det avtal om deltagande det är fråga om.

5 §. Organisation och personal. Det föreslås att till paragrafens 1 mom. ska fogas formuleringen ”och i annan internationell krishantering som avses i 1 § 1 mom.” Ändringen beaktar den ändring av tillämpningsområdet som föreslås i 1 § i lagen, enligt vilken lagen också ska tillämpas på utsändandet av en militärperson på ett militärt uppdrag i annan internationell krishantering. Också de utgifter som detta orsakar ska täckas med de anslag som beviljats för militär krishantering under utrikesministeriets och försvarsministeriets huvudtitlar i statsbudgeten.

6 §. Utbildning och övningar. Det föreslås att till paragrafen ska fogas en bestämmelse enligt vilken försvarsmakten utöver den utbildning och de övningar som behövs för den militära krishanteringens också ska sörja för utbildningen och övningarna i fråga om de militärpersoner som ska sändas på militära uppdrag i annan internationell krishantering. Detta behövs eftersom det uttryckligen är fråga om ett militärt uppdrag. Vid utbildningen ska den civila krishanteringens art och särdrag beaktas inklusive eventuell användning av maktmedelsredskap och av maktmedel i verksamheten om detta behövs. Vid behov ska de som ska sändas också kunna ges utbildning i civil krishantering. I andra paragrafer i lagen (t.ex. i 25 § tjänstledighet och arbetsavtals- eller tjänsteförhållandets

fortbestånd, i 26 § beskattning och i 28 § straffrättsligt ansvar) hänvisas det också till dem som genomgår utbildning som avses i 6 §, vilket gör att även de militärpersoner som ska sändas ut på militära uppdrag i annan internationell krishantering kommer att omfattas av dessa bestämmelser.

10 §. Anställningsförhållandets upphörande. Eftersom lagens tillämpningsområde ska ändras så att den också ska gälla utsändandet av en militärperson på ett militärt uppdrag i annan internationell krishantering, är det nödvändigt att ändra paragrafens 2 mom. så att i det stryks orden ”i den militära”. Anställningsförhållandet för någon som hör till krishanteringspersonalen upphör alltså när tiden löper ut eller när deltagandet i krishanteringen upphör.

27 §. Användning av maktmedel. I paragrafens 1 mom. ska ordet ”militär” strykas för att bestämmelsen om användning av maktmedel vid behov också ska gälla situationer där en militärperson sänds ut på ett militärt uppdrag i annan internationell krishantering än militär krishantering och i uppdraget förutsätts användning av maktmedel. I bestämmelsen har användningen av maktmedel begränsats till utförandet av tjänsteuppdraget och så att den är förenlig med målsättningen för operationen och med de regler för användning av maktmedel som fastställts för operationen. Även om bestämmelsen i sin ändrade form med samma innehåll ska gälla användningen av maktmedel också i ett militärt uppdrag i civil krishantering eller annan internationell krishantering, kan de fastställda reglerna för användning av maktmedel samt rätten att använda maktmedel avvika från de regler för användning av maktmedel som är typiska för en militär krishanteringsoperation. Tvärt emot vad som är fallet i militär krishantering, har man i civila krishanteringsoperationer i regel inte rätt att använda maktmedel eller bära maktmedelsredskap. När Finland sänder militärpersoner på militära uppdrag i civila krishanteringsoperationer, kommer det i fråga om varje militärperson att bedömas och beslutas huruvida personens befattningsbeskrivning i den civila krishanteringsoperationen förutsätter att personen bär maktmedelsredskap eller har rätt att an-

vända maktmedel. I bedömningen beaktas den civila krishanteringsoperationens mandat och operationens övriga styrdokument samt personens befattningsbeskrivning.

30 §. Skadestånd. Försvarsmakten övergår den 1 januari 2015 till ett nytt lednings- och förvaltningssystem. De beslut om ersättning för krishanteringspersonalens personliga egendom, vilka avses i 4 mom. i paragrafen, ska fattas av den försvarsgren som har ledningsansvaret för krishanteringsoperationen.

31 §. Ändamålet med registret över krishanteringspersonal och registeransvarig. I paragrafens 2 mom. ska göras ett tillägg som beror på att lagens tillämpningsområde breddas. Utgående från lagen ska i fortsättningen sändas personer utöver på militär krishantering också på militära uppdrag i annan internationell krishantering. Det är nödvändigt att använda uppgifterna i registret över krishanteringspersonal också när personer väljs för dessa uppdrag samt när den utbildning och tjänstgöring som anknyter till dessa planeras och organiseras.

33 §. Utlämnande av samt förvaringstiden för och annan behandling av uppgifter. Också i fråga om utlämnande av uppgifter ur registret över krishanteringspersonal är det till följd av breddningen av lagens tillämpningsområde nödvändigt att till 1 mom. foga ett omnämnande om att utöver för den militära krishanteringen kan uppgifter också lämnas ut för valet av personer till militära uppdrag i annan internationell krishantering. Uppgifterna ska också i dessa fall kunna lämnas ut enligt gällande bestämmelse till utrikesministeriet, inrikesministeriet och den som föranstaltar en krishanteringsoperation.

I paragrafens 1 mom. föreslås det att den finska benämningen på inrikesministeriet ska ändras från sisäasiainministeriö till sisäministeriö, vilket motsvarar nuläget.

I paragrafens 2 mom. ska det föreskrivas att uppgifterna i registret ska kunna sparas i högst tio år i stället för de två år som föreskrevs tidigare. De uppgifter som finns i registret kan då utnyttjas effektivare än tidigare. I synnerhet uppgifterna om tidigare erfarenhet av krishanteringsuppdrag ska kunna utnyttjas bättre än tidigare, om personen söker ett krishanteringsuppdrag när det har för-

flutit över två år från det förra krishanteringsuppdraget.

1.2 Lagen om försvarsmakten

2 §. Försvarsmaktens uppgifter. Enligt 1 mom. 3 punkten i gällande paragraf är det försvarsmaktens uppgift att delta i internationell militär krishantering. Eftersom tillämpningsområdet för lagen om militär krishantering ska ändras så att det också ska gälla utsändandet av en militärperson på ett militärt uppdrag i annan internationell krishantering, är det nödvändigt att till 1 mom. 3 punkten i denna paragraf foga deltagande i militära uppdrag i annan internationell krishantering för att försvarsmaktens uppgifter även ska omfatta detta.

13 §. Militär krishantering. Eftersom tillämpningsområdet för lagen om militär krishantering ska ändras så att den också ska gälla utsändandet av en militärperson på ett militärt uppdrag i annan internationell krishantering, är det nödvändigt att ändra paragrafen så att till den fogas deltagande i militära uppdrag i annan internationell krishantering. Motsvarande ändring bör även göras i mellanrubriken före paragrafen och i paragrafens rubrik. I enlighet med hänvisningsbestämelsen ska försvarsmakten således delta i internationell militär krishantering och i militära uppdrag i annan internationell krishantering på det sätt som föreskrivs i lagen om militär krishantering.

1.3 Lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i samarbetsprotokollet mellan Förenta nationerna och Finland om upplåtande av resurser till Förenta nationernas operation i Libanon (UNIFIL)

I lagens rubrik ska orden ”i Libanon (UNIFIL)” strykas. Det föreslås att i 4 § 2 mom. i lagen om militär krishantering ska inbegripas en bestämmelse om bemyndigande, enligt vilken lagen i fråga ska kunna tillämpas på kommande avtal med FN om deltagande. Genom den föreslagna ändringen ska lagens rubrik ändras till en allmänare form och ru-

brikens art av ett specifikt fall som gäller en viss operation ska strykas, varvid det i bestämmelsen om bemyndigande inte på ett vilseledande sätt hänvisas till en annan operation.

2 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt sedan de har antagits och blivit stadfästa.

3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

3.1 Utsändandet av militärpersoner på enskilda militära uppdrag

Redan i gällande lag om militär krishantering finns en möjlighet att göra mindre ändringar i fråga om deltagandet genom beslut av försvarsministeriet (2 § 4 mom.). Således har försvarsministeriet redan i gällande lag getts beslutanderätt gällande deltagandet. Med stöd av denna bestämmelse kan försvarsministeriet besluta ändra ett beslut om deltagande som republikens president har fattat utifrån ett förslag till avgörande av statsrådets allmänna sammanträde t.ex. så att antalet deltagande militärpersoner ökas eller minskas eller tiden för deltagandet förlängs på ett sådant sätt att ändringen som helhet bedömd ska anses liten. Grundlagsutskottet ansåg inte denna lösning problematisk när utskottet behandlade förslaget till gällande lag om militär krishantering. Nytt jämfört med den tidigare lagen är därmed endast det tillägg till 2 § 4 mom., som nu föreslås, och som möjliggör ett beslut av försvarsministeriet sedan utrikesministeriet har hörts i saken i en situation där det är fråga om att sända ut militärpersoner på enskilda militära uppdrag i militär krishantering eller annan internationell krishantering utan att det bakom detta skulle finnas ett beslut om deltagande fattat av republikens president utifrån ett förslag till avgörande från statsrådets allmänna sammanträde. Försvarsministeriets beslut om utsändande ska gälla enskilda militärpersoner och ska kunna jämföras med de beslut som utrikesministeriet fattar med stöd av civil-

krishanteringslagen, vilka gäller utsändandet av enskilda sakkunniga på civil krishantering. Republikens president ska fortfarande besluta om Finlands deltagande i militärobservatörsoperationer enligt 2 § 1 mom. och om höga militära uppdrag som avses i 9 § 1 mom. i lagen. Republikens president ska också besluta enligt 2 § 1 mom. om Finlands deltagande i militär krishantering när det inte är fråga om enskilda militära uppdrag, utan om en operativ helhet bestående av flera personer underställda samma ledning. Syftet med det föreslagna tillägget är således inte heller att ändra det förfarande om vilket föreskrivs i 2 § 1 mom. och 3 § 1 mom. i lagen om att förordna högst tio personer till ett militärt krishanteringsuppdrag. Detta ska på motsvarande sätt beslutas av republikens president.

Enligt det lagförbehåll som ingår i 58 § 6 mom. i grundlagen fattas beslut om Finlands deltagande i militär krishantering i enlighet med vad som särskilt bestäms genom lag. I förbehållet är det frågan om ett uppdrag att föreskriva om ett förfarande på vanlig lagnivå och det gäller enbart beslutsförfarandet, det har ingen inverkan på behörighetsfördelningen enligt 93 § i grundlagen mellan statsorganen (GrUB 9/2010 rd, s. 12). Genom den nu föreslagna bestämmelsen ges försvarsministeriet i ett redan tidigare i bruk taget förfarande mera behörighet i ytterst begränsad mån. Genom bestämmelsen ingrips inte i de grundläggande avgöranden som gäller relationerna mellan statens högsta organ och beslutsförfarandena på ett sätt som skulle stå i konflikt med behörighetsregleringen i grundlagen gällande republikens president eller riksdagen.

3.2 Användning av maktmedel i annan internationell krishantering

Paragraf 27 i lagen om militär krishantering, som gäller användning av maktmedel, gäller i enlighet med sin formulering endast militärpersoner som tjänstgör i militär krishantering. Den bestämmelse som föreslås bli fogad till 1 § i lagen om utsändandet av militärpersoner på annan internationell krishantering än militär krishantering förutsätter att

formuleringen i 27 § som gäller användning av maktmedel också ändras så att den vid behov även kan tillämpas på situationer inom annan internationell krishantering. Genom den föreslagna ändringen av 27 § realiseras kravet på att om rätten att använda maktmedel ska föreskrivas särskilt för varje myndighet eller uppdrag.

3.3 Det bemyndigande som gäller tillämpning av avtalen med FN om deltagande

På de samarbetsprotokoll som gäller Finlands deltagande i FN:s militära krishanteringsoperationer har man sedvanligen bett om riksdagens godkännande, eftersom de innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen. Sådana är först och främst de bestämmelser som anknyter till disciplinen i styrkorna. I Finland finns bestämmelser om dessa i 28 § i lagen om militär krishantering, i lagen om militär disciplin brottsbekämpning inom försvarsmakten, militära rättegångslagen, förundersökningslagen och i strafflagen särskilt i dess 1 och 45 kapitel. Vidare har samtycke av riksdagen krävts för de bestämmelser där det sägs hur skadeståndsansvaret ska fördelas mellan FN och Finland. Enligt protokollet förbinder sig den finska regeringen att ersätta en skada på FN:s egendom, om den har orsakats utanför de verksamheter som anknyter till en operation. I praktiken är krishanteringspersonalen i tjänst hela den tid de deltar i en operation, vilket gör att vid skador som har orsakats av finsk personal är det ur den finska lagstiftningens perspektiv fråga om skada orsakad i tjänstgöring, som staten är skyldig att ersätta med stöd av skadeståndslagen. Hittills har protokollen satts i kraft genom lag och förordning.

År 2005 behandlade grundlagsutskottet i samband med regeringens proposition med förslag till lag om militär krishantering och vissa lagar som har samband med den en bestämmelse om bemyndigande för godkännande av ett modellsamarbetsprotokoll gällande avtal om deltagande (RP 110/2005 rd, 4 §). Grundlagsutskottet konstaterade att vid godkännandet av modellsamarbetsprotokollet

är det fråga om att på förhand godkänna ett avtal och förutsatte att denna punkt skulle strykas ur bestämmelsen för att lagen skulle kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning (GrUU 54/2005 rd). I samma sammanhang ansåg utskottet att förslaget medför inga problem med avseende på grundlagen när det gäller möjligheten att genom förordning utvidga tillämpningsområdet för lagar som sätts i kraft fördrag om status för väpnade styrkor och anspråk på ersättning. Enligt utskottets uppfattning kan man genom förordning bara föreskriva att fördragen eller egentligen bara ikraftträdandelagarna tillämpas på de uppdrag som nämns i 4 § och på de trupper som utför dem. I enlighet med detta innehåller 4 § i lagen om militär krishantering i sin nuvarande form ett bemyndigande att genom förordning av statsrådet föreskriva om att nämnda avtal tillämpas på militär krishantering eller på utbildning och övningar med anknytning till detta.

Det föreslås att till 4 § i lagen nu ska fogas ett 2 mom. där det möjliggörs att genom förordning av statsrådet föreskriva att lagen om sättande i kraft av ett avtal med FN om deltagande i en militär krishanteringsoperation, vilket tidigare har godkänts, även ska tillämpas på ett avtal om deltagande som Finland senare ingår med FN. Det är exceptionellt att tillämpningsområdet för en lag breddas genom en förordning. Till sin uppbyggnad motsvarar det valda normeringssättet i stor utsträckning det ovan beskrivna bemyndigandet i 4 § om tillämpning av avtalen om status för militära styrkor och om avstående från skadeståndskrav, vilket har godkänts med riksdagens medverkan (GrUU 54/2005 rd, s.

6). Grundläggande bestämmelser på lagnivå ingår därmed för deltagandeavtalens del i lagen om sättande i kraft av UNIFIL-operationen (411/2012, UNIFIL-lagen). De grundläggande bestämmelser som gäller de frågor som avses i bestämmelsen om bemyndigandet ingår följaktligen i lag och bemyndigandet avgränsas till regleringen av lagens tillämpningsområde. En förutsättning för att bemyndigandet ska tillämpas är att ett nytt avtals bestämmelser som hör till området för lagstiftningen motsvarar bestämmelserna som hör till området för lagstiftningen i det avtal om deltagande som satts i kraft tidigare.

Bemyndigandet ska innebära att avtal om deltagande som är identiska med det avtal som satts i kraft med UNIFIL-lagen inte i fortsättningen längre ska godkännas av riksdagen på basis av 94 § i grundlagen, utan avtalen ska antas av republikens president och om sättande i kraft av dem ska föreskrivas genom en förordning av statsrådet. Med samma förordning av statsrådet ska det också föreskrivas att lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i samarbetsprotokollet mellan Förenta nationerna och Finland om upplåtande av resurser till Förenta nationernas operation ska tillämpas på det avtal om deltagande som det är fråga om.

Med anledning av ovanstående anser regeringen att den föreslagna lagen inte innehåller bestämmelser som står i strid med grundlagen och att den kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av lagen om militär krishantering**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om militär krishantering (211/2006) 1 § 1 mom., 2 § 4 mom., 3 § 1 mom., 4 §, 5 § 1 mom., 6 §, 10 § 2 mom., 27 § 1 mom., 30 § 4 mom., 31 § 2 mom. och 33 § 1 och 2 mom., av dem 30 § 4 mom. sådant det lyder i lag 848/2009, som följer:

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om Finlands deltagande i internationell militär krishantering, om sändande av militärpersoner på militära uppdrag i annan internationell krishantering, om utbildnings- och övningsverksamhet som hänför sig till krishanteringen samt om krishanteringspersonalens ställning.

särskilt krävande krishanteringsuppdrag eller ett uppdrag som inte baserar sig på bemyndigande av FN:s säkerhetsråd, ska statsrådet innan förslaget till avgörande läggs fram höra riksdagen genom att förelägga den en redogörelse i saken. Om förslaget till avgörande gäller Finlands deltagande med högst tio personer i militär krishantering, ska statsrådet innan förslaget till avgörande läggs fram ge riksdagens utrikesutskott en utredning i saken.

2 §

Beslut om deltagande och beredskap

Efter att ha hört utrikesministeriet kan försvarsministeriet besluta om mindre ändringar i fråga om deltagandet. Efter att ha hört utrikesministeriet kan försvarsministeriet också besluta om att sända militärpersoner på enskilda militära uppdrag i militär krishantering eller på militära uppdrag i annan internationell krishantering.

4 §

Avtal om deltagande

Genom förordning av statsrådet får det för sättande i kraft av internationella förpliktelser föreskrivas att avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och andra stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor och i tilläggsprotokollen till avtalet (FördrS 65/1997) ska tillämpas på ett militärt krishanteringsuppdrag eller därtill hörande utbildnings- eller övningsverksamhet. Genom förordning av statsrådet kan på motsvarande sätt för sättande i kraft av internationella förpliktelser bestämmas om tillämpningen av avtalet om status för den militära och civila personal vid de högkvarter och de styrkor som kan komma att ställas till Europeiska unionens militära stabs och Europeiska unionens förfogande (FördrS 24/2006) och avtalet om avstående från skadeståndskrav i samband med EU-

3 §

Riksdagens deltagande i beslutsfattandet

Innan ett förslag till avgörande läggs fram beträffande ett beslut som avses i 2 § 1 mom. ska statsrådet höra riksdagens utrikesutskott. Om förslaget till avgörande gäller ett militärt

ledda krishanteringsoperationer (FördrS 25/2006) på ett militärt krishanteringsuppdrag eller därtill hörande utbildnings- eller övningsverksamhet.

Genom förordning av statsrådet får det för sättande i kraft av internationella förpliktelser föreskrivas att lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i samarbetsprotokoll mellan Förenta nationerna och Finland om upplåtande av resurser till Förenta nationernas operationer (411/2012) ska tillämpas på avtal om deltagande som ingåtts mellan Förenta nationerna och Finland, förutsatt att de bestämmelser i dem som hör till området för lagstiftningen har samma innehåll som de bestämmelser som satts i kraft genom lag 411/2012.

5 §

Organisation och personal

Finland deltar i sådan militär krishantering och annan internationell krishantering som avses i 1 § 1 mom. enligt de anslag som för ändamålet beviljas i statsbudgeten under utrikesministeriets och försvarsministeriets huvudtitlar.

6 §

Utbildning och övningar

Försvarsmakten sörjer för den utbildning och de övningar som behövs för åstadkommande av de färdigheter som den militära krishanteringen förutsätter. Försvarsmakten sörjer för sin del också för utbildningen och övningarna i fråga om militärpersoner som ska sändas ut på militära uppdrag i annan internationell krishantering. Finländska militära avdelningar och enskilda finländare kan delta i utbildning och övningar utomlands. Utbildning och övningar kan ordnas i Finland också för utländska militära avdelningar och enskilda utlänningar.

10 §

Anställningsförhållandets upphörande

Anställningsförhållandet för någon annan som hör till krishanteringspersonalen än kommandören för en krishanteringsstyrka upphör när de tider som avses i 9 § 1 eller 2 mom. löper ut eller när deltagandet i krishanteringen upphör.

27 §

Användning av maktmedel

En militärperson som tjänstgör i krishantering har vid utförandet av tjänstgöringsuppdrag rätt att använda sådana maktmedel som är nödvändiga med tanke på uppdraget.

30 §

Skadestånd

Ersättningen beviljas och betalas av krishanteringsstyrkan eller den försvarsgrensstab vid försvarsmakten som har ledningsansvaret för krishanteringsoperationen. Ersättningen ska sökas skriftligen inom ett år från den dag skadan inträffade. Till ersättningsansökan ska fogas en tillförlitlig redogörelse för skadefallet.

31 §

Ändamålet med registret över krishanteringspersonal och registeransvarig

De uppgifter som förts in i registret kan användas vid val av personer till militär krishantering och till ett militärt uppdrag i annan internationell krishantering samt vid planering och anordnande av utbildning och tjänstgöring.

33 §

Utlämnande av samt förvaringstiden för och annan behandling av uppgifter

Uppgifter i registret över krishanteringspersonal kan för valet av personer till militär krishantering och till ett militärt uppdrag i annan internationell krishantering lämnas ut till utrikesministeriet, inrikesministeriet och den som föranstaltar en krishanteringsopera-

tion. Uppgifter kan lämnas ut också med hjälp av teknisk anslutning.

Uppgifter om en person som har stått i anställningsförhållande enligt denna lag sparas i registret högst tio år efter att det sista anställningsförhållandet upphörde.

Denna lag träder i kraft den 20

2.

Lag**om ändring av lagen om försvarsmakten**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om försvarsmakten (551/2007) 2 § 1 mom. 3 punkten samt 13 § och mellan-
 rubriken före den som följer:

2 §

Försvarsmaktens uppgifter

Till försvarsmaktens uppgifter hör

 3) deltagande i internationell militär kris-
 hantering och i militära uppdrag i annan in-
 ternationell krishantering

*Deltagande i militär krishantering och i mili-
 tära uppdrag i annan internationell krishan-
 tering*

13 §

*Militär krishantering och militära uppdrag i
 annan internationell krishantering*

Bestämmelser om försvarsmaktens delta-
 gande i internationell militär krishantering
 och i militära uppdrag i annan internationell
 krishantering finns i lagen om militär kris-
 hantering (211/2006).

 Denna lag träder i kraft den 20

3.**Lag**

om ändring av rubriken för lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i samarbetsprotokollet mellan Förenta nationerna och Finland om upplåtande av resurser till Förenta nationernas operation i Libanon (UNIFIL)

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i samarbetsprotokollet mellan Förenta nationerna och Finland om upplåtande av resurser till Förenta nationernas operation i Libanon (UNIFIL)(411/2012) lagens rubrik som följer:

Lag

om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i samarbetsprotokoll mellan Förenta nationerna och Finland om upplåtande av resurser till Förenta nationernas operationer

Denna lag träder i kraft den 20

Helsingfors den 4 december 2014

Statsminister

ALEXANDER STUBB

Försvarsminister *Carl Haglund*

*Bilaga
Parallelltext*

1.

Lag

om ändring av lagen om militär krishantering

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om militär krishantering (211/2006) 1 § 1 mom., 2 § 4 mom., 3 § 1 mom., 4 §, 5 § 1 mom., 6 §, 10 § 2 mom., 27 § 1 mom., 30 § 4 mom., 31 § 2 mom. och 33 § 1 och 2 mom., av dem 30 § 4 mom. sådant det lyder i lag 848/2009, som följer:

Gällande lydelse

1 §

Lagens tillämpningsområde

I denna lag föreskrivs om Finlands deltagande i internationell militär krishantering, om utbildnings- och övningsverksamhet som hänför sig till krishanteringens samt om krishanteringspersonalens ställning.

2 §

Beslut om deltagande och beredskap

Försvarsministeriet kan besluta om mindre ändringar i fråga om deltagandet.

3 §

Riksdagens deltagande i beslutsfattandet

Innan ett i 2 § avsett förslag till avgörande

Föreslagen lydelse

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om Finlands deltagande i internationell militär krishantering, om sändande av militärpersoner på militära uppdrag i annan internationell krishantering, om utbildnings- och övningsverksamhet som hänför sig till krishanteringens samt om krishanteringspersonalens ställning.

2 §

Beslut om deltagande och beredskap

Efter att ha hört utrikesministeriet kan försvarsministeriet besluta om mindre ändringar i fråga om deltagandet. Efter att ha hört utrikesministeriet kan försvarsministeriet också besluta om att sända militärpersoner på enskilda militära uppdrag i militär krishantering eller på militära uppdrag i annan internationell krishantering.

3 §

Riksdagens deltagande i beslutsfattandet

Innan ett förslag till avgörande läggs fram

om Finlands deltagande läggs fram skall statsrådet höra riksdagens utrikesutskott. Om förslaget till avgörande gäller ett militärt särskilt krävande krishanteringssupdrag eller ett uppdrag som inte baserar sig på bemyndigande av FN:s säkerhetsråd, skall statsrådet innan förslaget till avgörande läggs fram höra riksdagen genom att förelägga den en redogörelse i saken. Om förslaget till avgörande gäller förordnande av högst tio personer till ett militärt krishanteringssupdrag, skall statsrådet innan förslaget till avgörande läggs fram ge riksdagens utrikesutskott en utredning i saken.

beträffande ett beslut som avses i 2 § 1 mom. ska statsrådet höra riksdagens utrikesutskott. Om förslaget till avgörande gäller ett militärt särskilt krävande krishanteringssupdrag eller ett uppdrag som inte baserar sig på bemyndigande av FN:s säkerhetsråd, ska statsrådet innan förslaget till avgörande läggs fram höra riksdagen genom att förelägga den en redogörelse i saken. Om förslaget till avgörande gäller Finlands deltagande med högst tio personer i militär krishantering, ska statsrådet innan förslaget till avgörande läggs fram ge riksdagens utrikesutskott en utredning i saken.

4 §

Avtal om deltagande

Genom förordning av republikens president kan för sättande i kraft av internationella förpliktelser föreskrivas att avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och andra stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor och tilläggsprotokollen till avtalet (FördrS 65/1997) skall tillämpas på ett militärt krishanteringssupdrag eller därtill hörande utbildnings- eller övningsverksamhet. Genom förordning av statsrådet kan på motsvarande sätt för sättande i kraft av internationella förpliktelser bestämmas om tillämpningen av avtalet om status för den militära och civila personal vid de högkvarter och de styrkor som kan komma att ställas till Europeiska unionens militära stabs och Europeiska unionens förfogande (FördrS 24/2006) och avtalet om avstående från skadeståndskrav i samband med EU-ledda krishanteringsoperationer (FördrS 25/2006) på ett militärt krishanteringssupdrag eller därtill hörande utbildnings- eller övningsverksamhet.

4 §

Avtal om deltagande

Genom förordning av statsrådet får det för sättande i kraft av internationella förpliktelser föreskrivas att avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och andra stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor och tilläggsprotokollen till avtalet (FördrS 65/1997) ska tillämpas på ett militärt krishanteringssupdrag eller därtill hörande utbildnings- eller övningsverksamhet. Genom förordning av statsrådet kan på motsvarande sätt för sättande i kraft av internationella förpliktelser bestämmas om tillämpningen av avtalet om status för den militära och civila personal vid de högkvarter och de styrkor som kan komma att ställas till Europeiska unionens militära stabs och Europeiska unionens förfogande (FördrS 24/2006) och avtalet om avstående från skadeståndskrav i samband med EU-ledda krishanteringsoperationer (FördrS 25/2006) på ett militärt krishanteringssupdrag eller därtill hörande utbildnings- eller övningsverksamhet.

Genom förordning av statsrådet får det för sättande i kraft av internationella förpliktelser föreskrivas att lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i samarbetsprotokoll mellan Förenta nationerna och Finland om upplåtande av resurser till Förenta nationernas operationer (411/2012) ska tillämpas på avtal om del-

tagande som ingåtts mellan Förenta nationerna och Finland, förutsatt att de bestämmelser i dem som hör till området för lagstiftningen har samma innehåll som de bestämmelser som satts i kraft genom lag 411/2012.

5 §

Organisation och personal

Finland deltar i militär krishantering enligt de anslag som för ändamålet beviljas i statsbudgeten under utrikesministeriets och försvarsministeriets huvudtitlar.

5 §

Organisation och personal

Finland deltar i sådan militär krishantering och annan internationell krishantering som avses i 1 § 1 mom. enligt de anslag som för ändamålet beviljas i statsbudgeten under utrikesministeriets och försvarsministeriets huvudtitlar.

6 §

Utbildning och övningar

Försvarsmakten sörjer för den utbildning och de övningar som behövs för åstadkommande av de färdigheter som den militära krishanteringen förutsätter. Finländska militära avdelningar och enskilda finländare kan delta i utbildning och övningar utomlands. Utbildning och övningar kan ordnas i Finland också för utländska militära avdelningar och enskilda utlänningar.

6 §

Utbildning och övningar

Försvarsmakten sörjer för den utbildning och de övningar som behövs för åstadkommande av de färdigheter som den militära krishanteringen förutsätter. Försvarsmakten sörjer för sin del också för utbildningen och övningarna i fråga om militärpersoner som ska sändas ut på militära uppdrag i annan internationell krishantering. Finländska militära avdelningar och enskilda finländare kan delta i utbildning och övningar utomlands. Utbildning och övningar kan ordnas i Finland också för utländska militära avdelningar och enskilda utlänningar.

10 §

Anställningsförhållandets upphörande

Anställningsförhållandet för någon annan som hör till krishanteringspersonalen än kommandören för en krishanteringsstyrka upphör när de tider som avses i 9 § 1 eller 2 mom. löper ut eller när deltagandet i den militära krishanteringen upphör.

10 §

Anställningsförhållandets upphörande

Anställningsförhållandet för någon annan som hör till krishanteringspersonalen än kommandören för en krishanteringsstyrka upphör när de tider som avses i 9 § 1 eller 2 mom. löper ut eller när deltagandet i krishanteringen upphör.

27 §

27 §

Användning av maktmedel

En militärperson som tjänstgör i militär krishantering har vid utförandet av tjänstgöringsuppdrag rätt att använda sådana maktmedel som är nödvändiga med tanke på uppdraget.

30 §

Skadestånd

Ersättningen beviljas och betalas av krishanteringsstyrkan eller Björneborgs brigad. Ersättningen ska sökas skriftligen inom ett år från den dag skadan inträffade. Till ersättningsansökan ska fogas en tillförlitlig redogörelse för skadefallet.

31 §

Ändamålet med registret över krishanteringspersonal och registeransvarig

De uppgifter som förts in i registret kan användas vid val av personer till militär krishantering samt vid planering och anordnande av utbildning och tjänstgöring.

33 §

Utlämnande av samt förvaringstiden för och annan behandling av uppgifter

Uppgifter i registret över krishanteringspersonal kan för valet av personer till militär krishantering lämnas ut till utrikesministeriet, inrikesministeriet och den som föranstaltar en krishanteringsoperation. Uppgifter kan lämnas ut också med hjälp av teknisk anslutning.

Användning av maktmedel

En militärperson som tjänstgör i krishantering har vid utförandet av tjänstgöringsuppdrag rätt att använda sådana maktmedel som är nödvändiga med tanke på uppdraget.

30 §

Skadestånd

Ersättningen beviljas och betalas av krishanteringsstyrkan eller den försvarsgrensstab vid försvarsmakten som har ledningsansvaret för krishanteringsoperationen. Ersättningen ska sökas skriftligen inom ett år från den dag skadan inträffade. Till ersättningsansökan ska fogas en tillförlitlig redogörelse för skadefallet.

31 §

Ändamålet med registret över krishanteringspersonal och registeransvarig

De uppgifter som förts in i registret kan användas vid val av personer till militär krishantering och till ett militärt uppdrag i annan internationell krishantering samt vid planering och anordnande av utbildning och tjänstgöring.

33 §

Utlämnande av samt förvaringstiden för och annan behandling av uppgifter

Uppgifter i registret över krishanteringspersonal kan för valet av personer till militär krishantering och till ett militärt uppdrag i annan internationell krishantering lämnas ut till utrikesministeriet, inrikesministeriet och den som föranstaltar en krishanteringsoperation. Uppgifter kan lämnas ut också med

Uppgifter om en person som har stått i anställningsförhållande enligt denna lag sparas i registret högst två år efter att det sista anställningsförhållandet upphörde.

hjälp av teknisk anslutning.

Uppgifter om en person som har stått i anställningsförhållande enligt denna lag sparas i registret högst tio år efter att det sista anställningsförhållandet upphörde.

Denna lag träder i kraft den 20

2.

Lag**om ändring av lagen om försvarsmakten**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om försvarsmakten (551/2007) 2 § 1 mom. 3 punkten samt 13 § och mellan-
rubriken före den som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

2 §

2 §

*Försvarsmaktens uppgifter**Försvarsmaktens uppgifter*

Till försvarsmaktens uppgifter hör

Till försvarsmaktens uppgifter hör

3) deltagande i internationell militär kris-
hantering.

3) deltagande i internationell militär kris-
hantering och i militära uppdrag i annan in-
ternationell krishantering

*Deltagande i militär krishantering**Deltagande i militär krishantering och i mili-
tära uppdrag i annan internationell krishan-
tering*

13 §

13 §

*Militär krishantering**Militär krishantering och militära uppdrag i
annan internationell krishantering*

Försvarsmakten deltar i internationell mili-
tär krishantering enligt vad som föreskrivs i
lagen om militär krishantering (211/2006).

Bestämmelser om försvarsmaktens deltagan-
de i internationell militär krishantering och i
militära uppdrag i annan internationell kris-
hantering finns i lagen om militär krishanter-
ing (211/2006).

Denna lag träder i kraft den 20

3.

Lag

om ändring av rubriken för lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i samarbetsprotokollet mellan Förenta nationerna och Finland om upplåtande av resurser till Förenta nationernas operation i Libanon (UNIFIL)

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i samarbetsprotokollet mellan Förenta nationerna och Finland om upplåtande av resurser till Förenta nationernas operation i Libanon (UNIFIL)(411/2012) lagens rubrik som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Lag

om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i samarbetsprotokollet mellan Förenta nationerna och Finland om upplåtande av resurser till Förenta nationernas operation i Libanon (UNIFIL)

Lag

om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i samarbetsprotokollet mellan Förenta nationerna och Finland om upplåtande av resurser till Förenta nationernas operationer

Denna lag träder i kraft den 20